



INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Jméno autora: Mgr. Hana Boháčová

Datum vytvoření: 13.02.2013

Číslo DUMu: VY_32_INOVACE_01_CJL_1

Ročník: III.

Český jazyk a literatura

Vzdělávací oblast: Jazykové vzdělávání a komunikace, Estetické vzdělávání

Vzdělávací obor: Literatura

Tematický okruh: Literatura a umění v 1. polovině 20. století

Téma: Moderní básnické směry – dadaismus

Metodický list/anotace:

Žáci se seznámí s charakteristickými znaky uměleckých směrů – a to především s dadaismem, pokusí se sami určovat hlavní znaky a prakticky vytvořit dadaistickou báseň. Možné využít i ve 4. ročníku jako opakování k ústní části maturitní zkoušky.

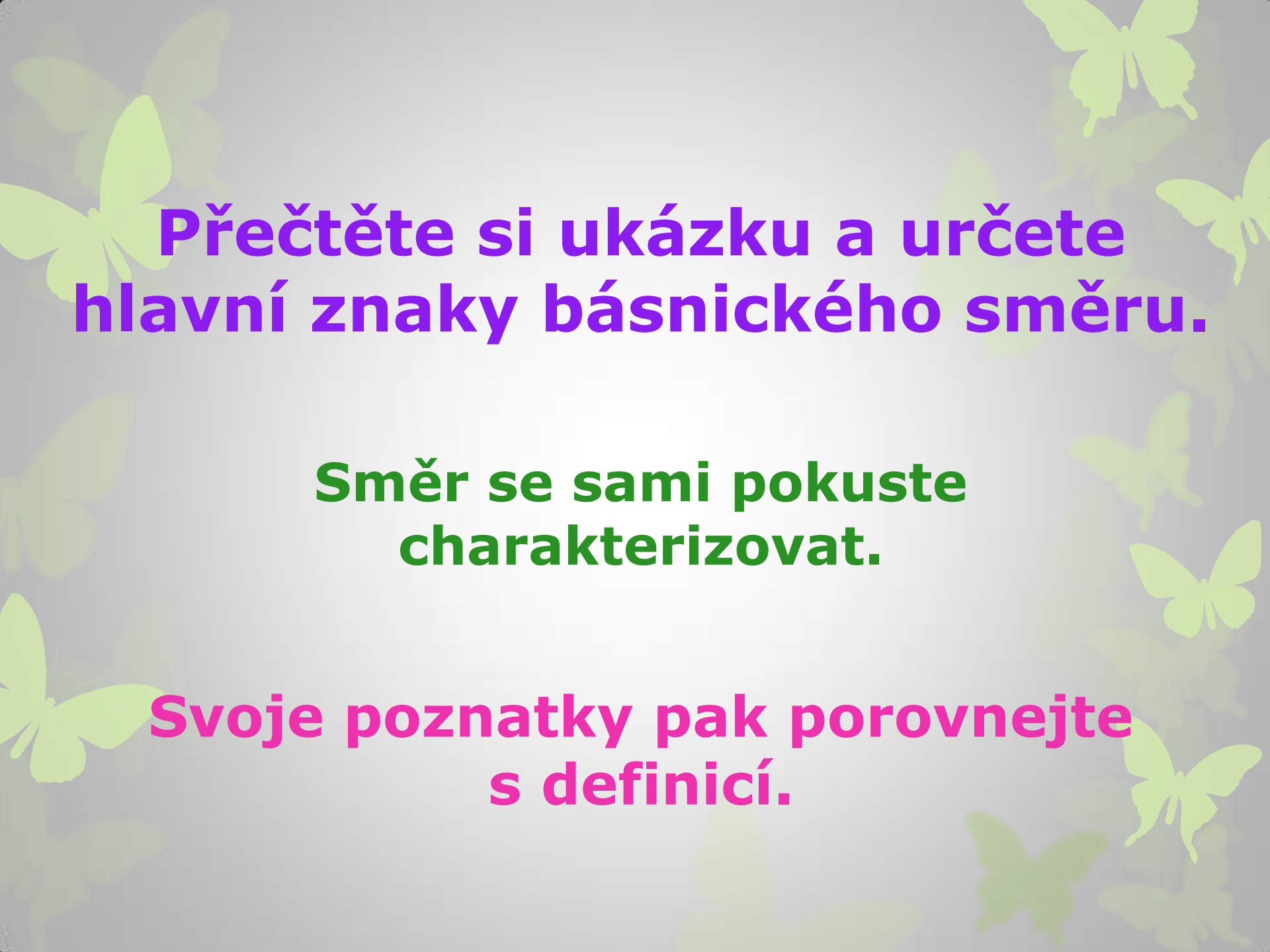
Moderní básnické a umělecké směry počátku 20. století

Dadaismus

Kubismus

Expresionismus

Fauvismus



Přečtěte si ukázkou a určete hlavní znaky básnického směru.

Směr se sami pokuste charakterizovat.

Svoje poznatky pak porovnejte s definicí.

„Z novin se dovídáme, že černoši Kru nazývají ocas posvátné krávy DADA. Kostka a matka se jmenují v jednom kraji Itálie DADA, dřevěný koník a kojná, dvojité přitakání v ruštině a rumunštině zní DADA...

Tak se zrodilo DADA z potřeby **nezávislosti**, z **nedůvěřivosti** vůči společenství. Ti, kdo k nám patří, střeží svou **svobodu**.

...zrušení paměti: DADA... Svoboda: DADA, DADA, DADA, vytí **podrážděných barev**, propletenec **opaků** a všech **protikladů**, **grotesknosti**, nedůsledností: **ŽIVOT.**“⁽¹⁾

Charakterizujte sami dadaismus!

Ukázka je z díla Manifest DADA od Tristana Tzary

Typické znaky směru:

- DADA – „hračka“
- Odmítá řád, logiku
- Hlásá anarchii, absolutní svobodu, nerozumnost...
- Zalíbení našli v nesmyslech, náhodě, recesi...
- Hlavní úkol je burcovat, provokovat, šokovat
- Proti válečným hrůzám
- Výklad děl nejednoznačný

Podle následující ukázky se pokuste vytvořit báseň, svá díla přečtete a zhodnotíte

„Návod, jak vytvořit dadaistickou báseň

Vezměte noviny.

Vezměte nůžky.

Najděte v novinách článek, aby měl délku, jakou počítáte dát své básni.

Článek vystřihněte.

Potom pečlivě rozstříhejte všechna slova, která tvoří tento článek, a vložte je do pytlíku.

Skládejte pak jeden ústřížek za druhým přesně v pořádku, v jakém vyšly z pytlíku.

Svědomitě opište.

Báseň se vám bude podobat...“(2)

(Tristan Tzara)

Jaké jsou další umělecké směry?

Znáte je třeba i z jiných oblastí umění?

Kubismus

Expresionismus

Fauvismus

Řešení najdete v následujících snímcích

Kubismus

- Spojení poezie s malířstvím (propagátor J. Appolinaire: Kaligramy)
- Skutečnost rozkládána na nejmenší a nejjednodušší geometrické tvary, umělcova fantazie je znovu skládá do nové podoby (kubistické obrazy P. Picassa)

Kubistický obraz Juana Grise



Obr. 1

Expresionismus

- Zachycení bezprostředních, vnitřních citových stavů, projevů lidské psychiky
- umění je výraz autorových citových reakcí na prožívání skutečnosti
- pocit tísně, úzkosti, touha po novém lidství



Obr. 2

Expresionistický dům v Trutnově

Fauvismus

Obr. 3



Henri Rousseau: Hladový lev

Z francouzského slova le fauve

Uplatňuje se v malířství

Podobá se německému expresionismu

Barevná plocha obrazu má emotivně působit na diváka

Využívají zářivé barvy, tvoří čistou kompozici, příjemné umění

Citace, zdroje a literatura

- Obr. 1:]UAN GRIS. *Soubor:Juan Gris 004.jpg* – *Wikipedie* [online]. [cit. 15.01.2013]. Dostupný na WWW: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Juan Gris 004.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Juan_Gris_004.jpg)
- Obr. 2: PÁRAL, Matěj. *Soubor:Trurnov, Bulharská street.jpg* - *Wikipedie* [online]. [cit. 15.01.2013]. Dostupný na WWW: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Trurnov,_Bulharsk%C3%A1_street.jpg
- Obr. 3: ROUSSEAU, Henri. *Soubor:Rousseau-Hungry-Lion.jpg* - *Wikipedie* [online]. [cit. 15.01.2013]. Dostupný na WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Rousseau-Hungry-Lion.jpg>
- (1)(2) SOUKAL, Josef a kol. *Čítanka pro 3. ročník SOŠ*. Praha: SPN, a.s., 2002, ISBN 80-7235-212-1.
- MGR. HÁNOVÁ, Eva a kol. *Odmaturuj z literatury 1*. Brno: Didaktis, spol.s r.o., 2004, ISBN 80-7358016-0.